

VALORI ALE TEATRULUI ROMANESC

Ileana Predescu :

*„Am nimerit
într-o meserie
în care
nimic,
niciodată,
nu se poate
repetă...”*

— Stimată Ileana Predescu, ați oferi cu plăcere cititorilor o discuție „biografică” asupra vieții dumneavoastră de actriță ?

— Din păcate, eu asociez biografia, fie ea și artistică, cu ideea de arhivă. Mai bine să ieșim în stradă sau să intrăm în casă.

— Să intrăm în casă și să deschidem ferestrele...

— Îmi convine

— Cred că ne puteți da vești despre regina Gertruda și al său fiu.

— Deocamdată, prefer să vă mărturisesc că am simțit ca necesară (situația care a decis) întreruperea, pentru o perioadă, a repetițiilor cu *Hamlet*. De fapt, noi l-am jucat o dată când l-am re-tradus. A fost unul dintre cele mai minunate spectacole această perioadă, pentru

că nu eram limitați de un decor mai bun sau mai prost, eram într-o „zonă Shakespeare“ în sensul că așa, ca pe vremea lui — având decor, publicul, adică tot noi, neaveam libertatea să ne închipuim totul despre totul în acest spectacol. Să ne închipuim cit de minunat va putea fi, pentru că, traducînd, interpretam de fiecare dată fiecare frază pe care o prelucram și o imaginăm în toată complexitatea ei. Adică în decor și în relații. Nici un cuvînt fără a închipui relația față de partener și față de întregul spectacol, căuînd sensul cel mai adecvat în limba română. De asta spuneam că a fost minunat. Prin urmare, am consumat deja o variantă. Rămînc de văzut ce variantă nouă alegem pe scenă...

— **Ați mai jucat în Hamlet — pe atunci, Ofelia.**

— Vom avea ocazia, cu siguranță, pe parcursul discuției să revenim și la asta.

— **Dar, vrînd-nevrînd, ne-am apropiat de timpul începuturilor dumneavoastră în teatru. Drumul acesta a început cu o alegere conștientă sau ca urmare a unei întâmplări ?**

— O întâmplare. E drept că aveam încă din liceu o predilecție pentru versuri, dans ș.a. Pe atunci foloseam însă pre-textul acesta numai ca să chiulesc de la școală, ducîndu-mă la repetiții...

— **N-ați fost o elevă conștient-cioasă ? ! !**

— Deloc. Eram disperată că trebuie să mă duc în fiecare zi la școală și mai cu seamă că era vorba de aceeași școală. Întîmplarea despre care am pomenit m-a favorizat, pentru că am nimerit într-o meserie în care nimic, niciodată, nu se poate repeta. Voiam să fac medicina. Și acolo aș fi avut veșnic probleme noi. Dar, probabil, pentru mine, este mai bine că am ajuns aici. Cum a fost ? Eram bolnavă cînd au început examenele. Cînd m-am însănătoșit mai aveam doar două posibilități : Institutul de teatru și A.S.E. Am dat două examene. Pe cel de la Institut l-am trecut prezentîndu-mă cu o poezie învățată în două zile. Spre uimirea mea, am fost admisă și la celălalt. Am renunțat însă la cursurile Academiei, care m-ar fi solicitat altfel decît îmi doream...

La Institut, încă din anul I, un student la regie m-a luat să joc Doica din **Romeo și Julieta**. Pentru că am jucat, am rămas în teatru. Era o producție care s-a și dat la „Casa studenților“. Din clipa aceea, dilema a dispărut.

— **Patima pe care v-o cunoaștem cu toții, și care acum este conștientizată, exista de la început sau s-a infiripat mai tîrziu, prin acumulări ? Dansați, spuneți poezii, jucați, încă din școală.**

Deci aplecarea către această zonă răbufnea.

— Răbufnea, dar foarte dezorganizat din toate punctele de vedere. În anul II la Institut, am repetat în **Unchiul Vanea** și am jucat într-o nouă producție. După actul I, n-am vrut să mai intru în scenă. Nu aveam simțul răspunderii față de aceste lucruri minunate. Capricii. După Doica din **Romeo și Julieta**, la o repetiție cu **Unchiul Vanea**, una dintre interprete a rostit deodată, la adresa mea, o frază pe care n-am s-o uit niciodată, pentru că m-a ajutat foarte mult „Dar, de fapt, ce vrea ea să spună cu replica asta ?“... Cred că eram încă așa de departe de fenomenul teatral... Poate că jucam doar din instinct, n-aș putea să spun exact. De-atunci a început să mijească în mine ideea răspunderii... Nu-mi închipuiam că poate exista întrebarea pe care a scăpat-o colega mea.

— **Ați pronunțat cuvîntul instinct, pe care, legat de meseria dumneavoastră, îl asociem cu intuiția și cu inspirația. Cît din ceea ce oferiți spectatorilor este profesionalism, experiență, și cît restul ?**

— Experiența îți creează un bagaj de posibilități de exprimare, de tehnicitate, pe care, vrînd-nevrînd, îl manevrezi. Apelezi la el. Mai ales cînd nu-ți iese sau nu-ți place ceea ce faci ; cînd nu te-nțelegi cu regizorul sau cu partenerul. Dacă lucrurile se îmbină frumos, uiți că el există. Și totul devine doar o bucurie și o plăcere și o nerăbdare de a descoperi, de a merge mai departe în necunoscutul care este fiecare rol, spectacol, reprezentație sau fiecare moment de relație.

— **Nu vi s-a întîmplat niciodată să jucați aceeași piesă identic în mai multe reprezentații ?**

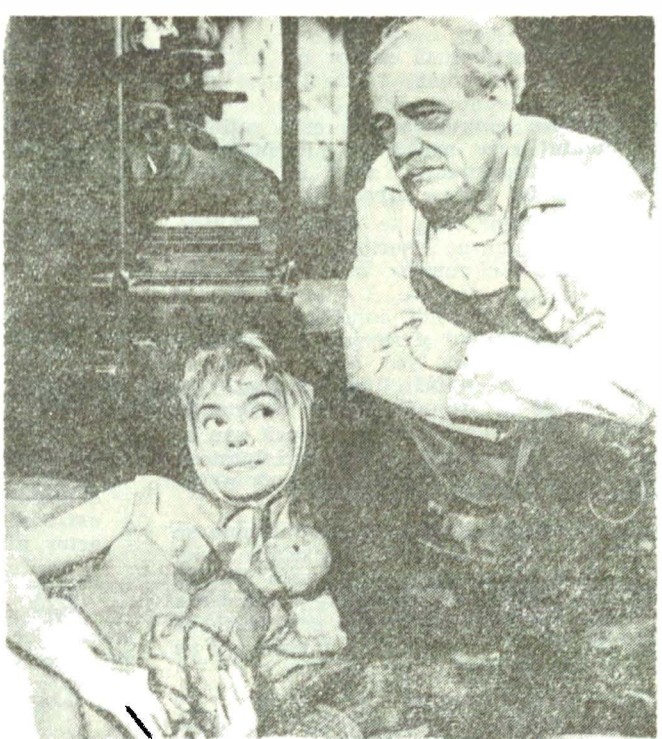
— Ba da. Mi s-a întîmplat. Numai în spectacole în care nu converge totul spre bine. Dar e foarte neplăcut momentul cînd te copiezi, cînd cauți să faci din nou ce-ai mai făcut, și nu să crezi relația și sentimentul care ar trebui să se nască spontan, în clipa aceea, pe scenă.

— **Se întîmplă așa, probabil, cu rolurile care nu sînt tocmai potrivite constituției psihice a actorului.**

— Are și n-are legătură. Mi s-a întîmplat să joc un rol pe care ar fi trebuit să-l fac foarte bine, adică mi se potrivea perfect. Dar, din cauza unei neconcordanțe dintre mine și partener, nu a reușit. De aceea, nu mă gîndesc dinainte ce rol aș vrea să joc.

Aș putea să ratez și mi-ar părea foarte rău. S-ar putea să întîlnesc regizorul pe care să nu-l intereseze piesa aceea anume, un partener pe care să nu-l intereseze rolul, să nu i se potrivească, și atunci totul este atît de dureros, încît caut să

**Ada din „Passacaglia“ de Titus Popovici, alături de Jules Cazaban
Vivie din „Profesiunea Doamnei Warren“ de G. B. Shaw**

Alison din „Privește înapoi cu minie“ de John Osborne

nu mai visez, ci să accept un rol nou, necunoscut, cu toată fascinația pe care ți-o oferă necunoscutul.

— Nu cumva acesta este raționalul care maschează inconștientul sau subconștientul, zona în care visurile își trăiesc liber viața ?

— Nu. Chiar dacă te decepționez, trebuie să-ți spun că visurile nu există pentru mine. Nu reușesc niciodată să fac ceva de una singură. A visa la un rol înseamnă a te gândi cum să-l realizezi. Mi se pare stupid și sterp să mă gândesc la ce și cum voi face, când nu știu cu cine, nu știu în ochii cui mă uit. Evident, visez la... roluri. Dar nu la anumite roluri. Este ca și cum aș fi dorit sau aș fi visat de ce om să mă îndrăgostesc. Or, nu mi s-a întâmplat așa ceva niciodată.

— Spuneați că se poate întâmpla să nu vă lăsați un rol din cauza unei colaborări eșuate. Ne-ați putea divulga ceva din relația (stare de comunicare sau de singurătate) cu partenerii de joc, pe de o parte, și cu publicul, pe de altă parte ?

— Am și singurătăți pe scenă, dar le am în general fericite. Asta se întâmplă când trebuie să fiu și sint singură la modul concret. Adică în situație de recital sau monolog. În cazurile de mai sus sint singură și față de public. În rest, mi-e urit și mi-e foarte greu să fiu singură pe scenă. Mi se întâmplă să fie așa când am un partener cu care nu mă înțeleg. Atunci mă chinuiesc. O singurătate dureroasă din care încerc să ies tot timpul, așa ca și cum aș avea nevoie de aer.

— În ce fel căutați aerul de care aveți nevoie ?

— Când am de-a face cu „personaje” recalitrante sau dintre cele care își schimbă jocul spontan doar ca să atragă atenția, caut să mă adaptez, să răspund, să-mi găsesc cea mai bună stare și cea mai adevărată în raport cu ceea ce face partenerul în clipa respectivă. Oricum, caut să fiu cu el, încerc în diverse moduri să ajung la relația adecvată, la echilibrul care transmite publicului sensul exact al scenei respective. Deci, nu mai este vorba doar de mine. Dacă se distruge echilibrul, se prăbușește tot, tot... așa, ca un castel de nisip : cite un pic, cite un pic. Sensurile care fac ca piesa să fie dusă mai departe, cele care trebuie transmise în sală, se deteriorează în lipsa echilibrului de care vorbeam. Spectacolul trebuie să fie întotdeauna „acela”, indiferent de mici fluctuații. În cazul în care legătura dintre mine și colegii mei de spectacol este caldă, roșită și corectă, publicul se simte bine. Și-atunci uit și cine sint...

— Îmi amintesc acum că mai există o situație destul de ciudată, specială chiar.

Cel mai bun exemplu ar fi **Hamletul** trecut, atunci când am jucat **Ofelia**. În majoritatea timpului eram singură, pentru că așa îmi cerea textul. Deci : ea, în nebunia ei, era singură, scenele cu Hamlet nu erau niște scene de comunicare, de dragoste, ba dimpotrivă, de închidere în sine, de fugă... Încit în amintirile mele nu regăsesc nicidecum o stare de bine între mine și partenerii mei, ci mai curînd între mine și public. Dar, în cazul acesta anume, relația necesară, exactă, era cea pe care am trăit-o.

— Dincolo de text, de descoperirea lui, făcută împreună cu regizorul, și dincolo de spațiul scenografic, deci depășind concretul nivelurilor sale de existență teatrală, ce înscamnă pentru actor gândul că în viața lui există scena ?

— Este unul dintre lucrurile care ne mențin, ne salvează, ne bucură, ne fericesc, ne sfințesc, nu pot să spun exact.

— Salvează ?

— De la toate eșecurile din viață și de la cele (pasagere) din teatru. Pentru mine — probabil — este locul unde de fiecare dată încerc o nouă experiență de viață, de gândire, de simțire. A devenit o necesitate.

— Cum se interferează, în constituția dumneavoastră psihică și profesională, scena cu viața ?

— Se despart, inevitabil, în zona conștientului. S-ar putea ca în aceea a inconștientului să nu se despartă. S-ar putea întâmpla. Dar în ceea ce privește starea mea de veghe, de trezie, ele se despart. Viața e viață, cu zilele ei, cu orele ei, cu întâmplările ei, și scena e altceva. Cîndva, scena, rolul, mă obsedau dincolo de ele. Nu dormeam nopți la rînd. La un moment dat, faptul începuse să devină periculos și mi-am impus o disciplină dură, dar prețioasă. De la o anumită oră, ea, scena, trebuia să nu mai existe. Mi se mai întâmplă și acum, cîteodată, să nu reușesc. Continui să-mi educ reflexul. După ce termin un spectacol (mă refer la cele care mă solicită foarte mult), consum totul și spun : Gata ! Stop ! Caut să mă preocup de cu totul, cu totul altceva.

— Trebuie să fie teribil de greu de suportat să te încarci cu atîtea personaje, cu atîtea vieți, cu atîtea experiențe. Devine necesar să vă eliberați de fiecare dintre ele pentru a o

aborda pe următoarea sau le puteți așeza „pe rafturi, înăuntru” și duce cu dumneavoastră mai departe ?

— A scăpa de ele, înseamnă — de fapt — premiera și spectacolului. Dacă nu ajungi la asta, totul rămâne într-un mod neplăcut în tine, dar pe urmă, așa cum și în viață evenimentele își găsesc fiecare locul lor fără să dispară, așa se întâmplă și cu rolurile, personajele, expe-

riențele pe care le-am trăit. Își găsesc fiecare spațiul lor. Într-un om încap foarte multe lucruri și într-un actor încap foarte multe roluri. Stau la locul lor, așa, neștiute și apar, cînd ai nevoie de ele, ca niște prieteni.

— **În afara teatrului, aveți vreo altă pasiune ?**

— „Pasiune” ! — este un cuvînt care mă sperie...

— **Corecțai-mă !**

— Eu le-aș numi slăbiciuni.

— **Actorul este capabil să joace, bolnav de moarte. De unde vine extraordinara lui forță fizică ?**

— Dacă aș spune că știu exact, aș minți. Probabil că din pasiune și din simțul răspunderii. Acum îmi vine în minte că un mecanic de locomotivă ar putea să aibă aceeași forță fizică ca să salveze viețile celor din tren, în cazul în care el ar fi bolnav.

— **Înțeleg că simțul responsabilității, care vă lipsea la începutul carierei, a fost dobîndit și a devenit atît de acut încît ați ajuns la starea despre care vorbeați.**

— E sigur că s-a întîmplat așa. Și încă de mult. Dar mai este ceva, ce nu știu să explic. Mi-a venit acum în minte un lucru ciudat... Jucam un spectacol. Purtam cizme și într-una din ele aveam un cui care mă înțepa îngrozitor. Așteptam să intru în scenă. Trebuia să bat la ușă și să intru. În fiecare seară, înainte de a bate la ușă îmi spuneam: „cînd termin, să mă duc la cineva să-mi bată cuiul, că o să-mi facă o rană... de o să iasă prin partea cealaltă a piciorului”. După ce băteam la ușă, uitam complet, încît în seara următoare mă aflam în aceeași situație.

Și asta se adaugă la ideea de forță... E amplu, e complex, greu de explicat.

— **Procesul „tehnologic” al nașterii unui spectacol, îl cunoaștem (cel puțin teoretic). Care este procesul tehnologic, sau poate psihologic (sau amîndouă), al creării unui rol ? Pe unde îl conduceți ca să se ajungă „acolo” ?**

— Mie, personal, mi se întîmplă să am alt drum cu fiecare rol. Nu am nici un fel de regulă: nici impusă și nici din obișnuință. Cîteodată vine din exte-

Fișă selectivă de creație

Pădurea de A. N. Ostrovski — *Aziușa*; Învățătoarea de Brody Sándor — *Învățătoarea*; Căsuța de la marginea orașului de A. Arbuzov — *Liubov Petrovna Ivanova*; Tache, Ianke și Cadir de V. I. Popa — *Ana*; Uraganul de Bill Belofertkovski — *Redactorul*; Cîntecul noastră cea de toate zilele de Al. I. Ștefănescu — *Felicia Munteanu*; Profesiunea doamnei Warren de G. B. Shaw — *Vivie*; Hamlet de Shakespeare — *Ofelia*; Passacaglia de Titus Popovici — *Ada*; Întoarcerea de Mihai Bentuc — *Magda*; Cum vă place de Shakespeare — *Celta*; Cezar și Cleopatra de G. B. Shaw — *Cleopatra*; Portretul de Al. Voitîn — *Lucia*; Orestia de Eschil — *Cassandra*; Intrigă și iubire de Schiller — *Luise*; Scaunele de E. Ionesco — *Femeta*; Privește înapoi cu minie de J. Osborne — *Alison*; Macbeth de Shakespeare — *Vrăjitoarea*; Dansul morții de A. Strindberg — *Alice*; Photo Finish de Peter Ustinov — *Stella*; Leonce și Lena de G. Büchner — *Rosetta*; A douăsprezecea noapte de Shakespeare — *Olivia*; Puterea și Adevărul de Titus Popovici — *Marta*; Lozul cel mic de Hector Quintero — *Azucena*; Tranzit de L. Zorin — *Tatiana Sulga*; Pelicanul de A. Strindberg — *Elise*; Răceala de Marin Sorescu — *Împărăteasa*; Menajeria de sticlă de Tennessee Williams — *Amanda*; Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic de Adrian Dohotaru — *Mama*; Judecată în noapte de A. Buero Vallejo — *Cristina*; Ferma de David Storey — *Wendy*.

Cleopatra din „Cezar și Cleopatra” de G. B. Shaw, alături de Fory Etterle

Alice din „Dansul morții” de Strindberg cu Ion Besoiu

Luise din „Intrigă și iubire” de Schiller

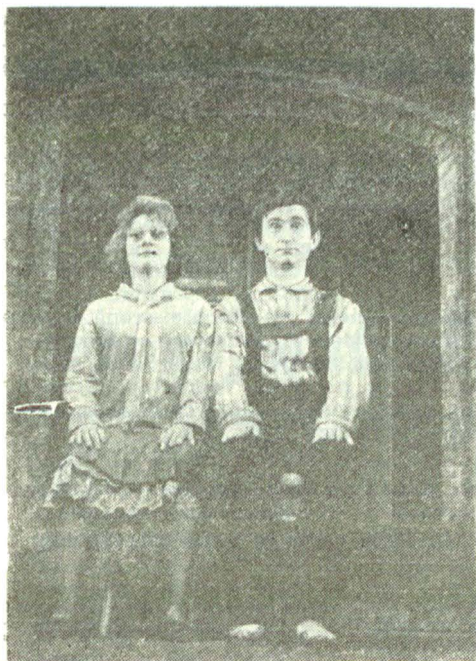

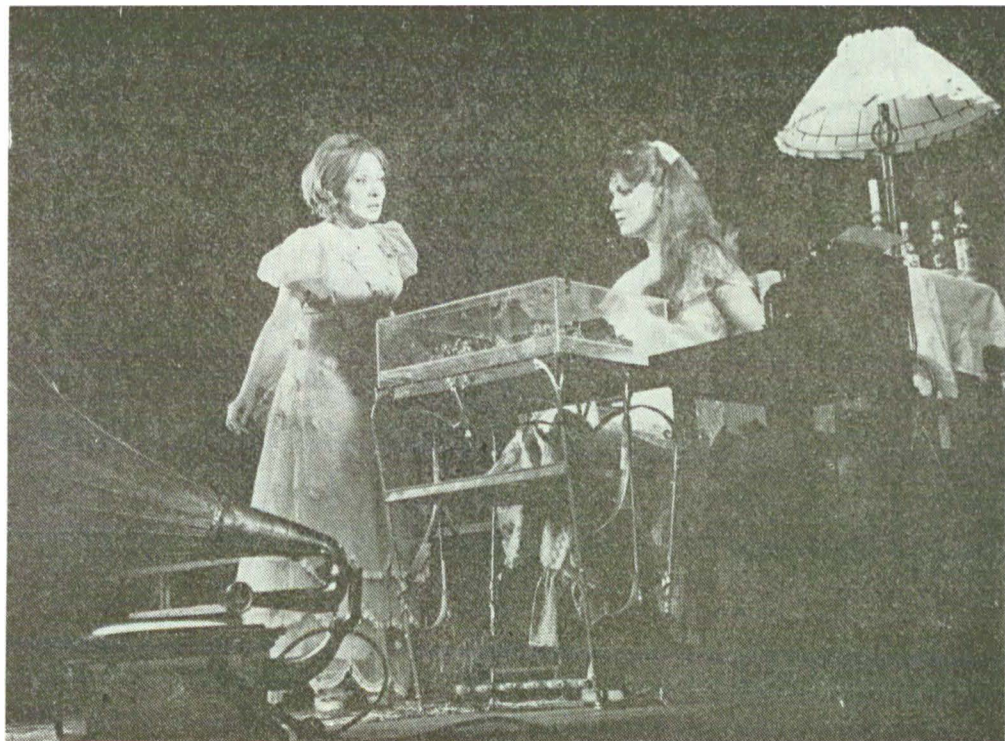
Lucia din „Portretul“ de Al. Voltin, alături de Octavian Cotescu

Cassandra din „Orestia“ de Eschil

Femeia din „Scaunele“ de Eugen Ionescu, cu Constantin Rauțchi

Amanda din „Menajeria de sticlă” de Tennessee Williams, cu Valeria Marian

Olivia din „A XII-a noapte” de Shakespeare cu Irina Petrescu

rior, câteodată vine din interior, câteodată îl ghicesc de la lectură, alteori, după ce îmbracă costumul. De multe ori, adevărul, adevărul aproape visceral al unui rol poate prinde viață de la o întâlnire fericită cu un partener, de la un moment creat cu mare sinceritate, de la care să-ți prinzi, așa, un fir ca să mergi mai departe. Asta în ceea ce privește latura intimă a lucrului la rol. Există apoi lucrul cu regizorul, fără de care n-aș putea munci. Tot ce este făcut fără regizor mi se pare inexistent. Deci, ar exista o latură, pe care eu o numesc „teoretică”, colaborarea cu directorul de scenă spre a cădea de acord asupra liniilor ce vor conduce spectacolul, asupra a ceea ce trebuie să reprezinte spectacolul în general, în fiecare scenă, raportul cu partenerul, discuții, concluzii. A pune pe toată această construcție carne și adevăr de viață reprezintă latura intimă a procesului, despre care spuneam că este de fiecare dată alta.

În ceea ce privește legătura cu regizorul, eu sînt adepta ideii că spectacolul trebuie să fie gîndit de o persoană care să aibă calitatea corespunzătoare. Că fiecare poate avea idei la rolul său, asta este altceva. Dar cel care pune în scenă răspunde de ceea ce se întîmplă pînă la sfîrșit.

— Dar dacă ai — ca actor — vreo idee proprie, vreo dorință, vreo simțire, intuiție foarte frumoasă, sau exactă, sau necesară în legătură cu o scenă dintr-un spectacol și regizorul simte altfel, obligându-te să mergi pe altă cale, ce se întâmplă ?

— Atunci sufăr cumplit. Cumplit. Chiar dacă el are tact și caută să mă convingă că nu am dreptate, sufăr și nu-mi iese bine. Rămâne ceva neîmplinit în mine în scena respectivă. S-ar putea întâmpla — câteodată — să treacă timp și să găsesc o cale oarecum convenabilă. E foarte urit și periculos să trădezi un om cu care ai pornit la drum, căruia i-ai acordat și care ți-a acordat încredere. De aceea, caut să fac ce spune el. Discut o dată, de două ori, de cinci ori, de cincisprezece ori, plîng și fac... tot ce spune el, dar suferind enorm și nefiind „acolo” sinceră și adevărată.

— A existat cumva un rol care să vă fi fost „cel mai drag” ?

— Nu. Numai cele mai dragi. Mi-e foarte greu să aleg unul singur. Sint foarte multe. Așa de multe, încît nu pot să le spun.

— Vrînd-nevrînd, mai punctăm ici și colo cite un element biografic. Iertare ! De cînd jucați la Teatrul „Bulandra” ?

— Joc la Teatrul „Bulandra” de cînd eram în anul II sau III la Institut. Cred că din anul II. Am făcut o figurație, și nu știu cum, doamna Bulandra m-a remarcat în repetiții. Între timp, am dat niște examene — se pare — foarte bune la Institut. Un regizor de la Teatrul Național m-a chemat acolo după examenul de semestru din anul III. Voiiau să mă angajeze. După cîteva zile, doamna Bulandra, aflînd, m-a chemat să-mi spună că nu mă poate angaja imediat, dar să aleg între cele două teatre. Am ales Teatrul „Bulandra” (pe atînci se numea Municipal) și am și jucat peste

cîteva luni — încă studentă — în Pădurea, alături de doamna Bulandra. De atînci sint în acest teatru.

— L-ați fi părăsit pentru vreun altul, într-o circumstanță tentantă ?

— Niciodată, pentru nimic în lume ! Nu numai pentru un alt teatru...

— Regret enorm că umorul dumneavoastră spontan nu poate fi redat în toată savoarea lui pe hirtie...

Sînteți și actriță de film. Ce înseamnă relația actor de teatru -- actor de film ?

— Draga mea, nu sint încă actriță de film. Este pentru prima dată cînd am încercat, într-un rol atît de mic, încît nu pot avea, deocamdată, nici un fel de opinie. În momentul de față este doar o nouă experiență.

— V-a marcat această experiență, fie ea și minimală ?

— Nu m-a marcat în nici un fel. Mi-a făcut plăcere că, din întîmplare, regizorul cu care am lucrat, nu cere actorului să se pregătească dinainte. Mi-a plăcut mult „jocul” acela cînd el se pregătea și mie îmi cerea să fiu spontană. Chiar foarte mult. Filmul ca atare, și ceea ce am putut eu să înțeleg, incită la starea de creație.

— Asta înseamnă că sint șanse să mai acceptați roluri de film... Cred că am părăsîns puțin în altă poveste și aș regreta s-o părăsim pe prima.

— Pe prima n-o s-o părăsim niciodată !

— Aveți dreptate. Într-o casă blindă unde conviețuiesc talentul, patima și forța, nici o poveste frumoasă nu poate fi trădată.

Convorbire realizată de
Luminița VARLAM

telex-„teatrul” • telex-„teatrul” •

(Continuare de la pag. 9)

Anghel. Scenografia o semnează Adriana Raicu Petre. ● Tot la Birlad, va fi prezentată în premieră pe țară piesa Patimă și tandrețe de George Genoiu, în regia lui Cristian Nacu și scenografia Adrianei Raicu Petre. ● La Teatrul „Bulandra” a fost lansat vo-

lumul „Carte despre Toma Caragiu”, realizat de Valentin Silvestru. ● În nr. 1/1985 al revistei noastre, la rubrica „Telex-„Teatrul”, a apărut o informație ero-
nată : Spectacolul Audiență la consul de Ion Brad, la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila, a fost pus în scenă

de Constantin Codrescu și nu de George Custeră. Actorul George Custeră a montat O noapte furtunoasă de I. L. Caragiale, a cărei premieră a avut loc de curînd pe scena brăileană. De eroare se face vinovată...

FAIMA